

Klub muzeálnej a galerijnej spoločnosti v Bytči

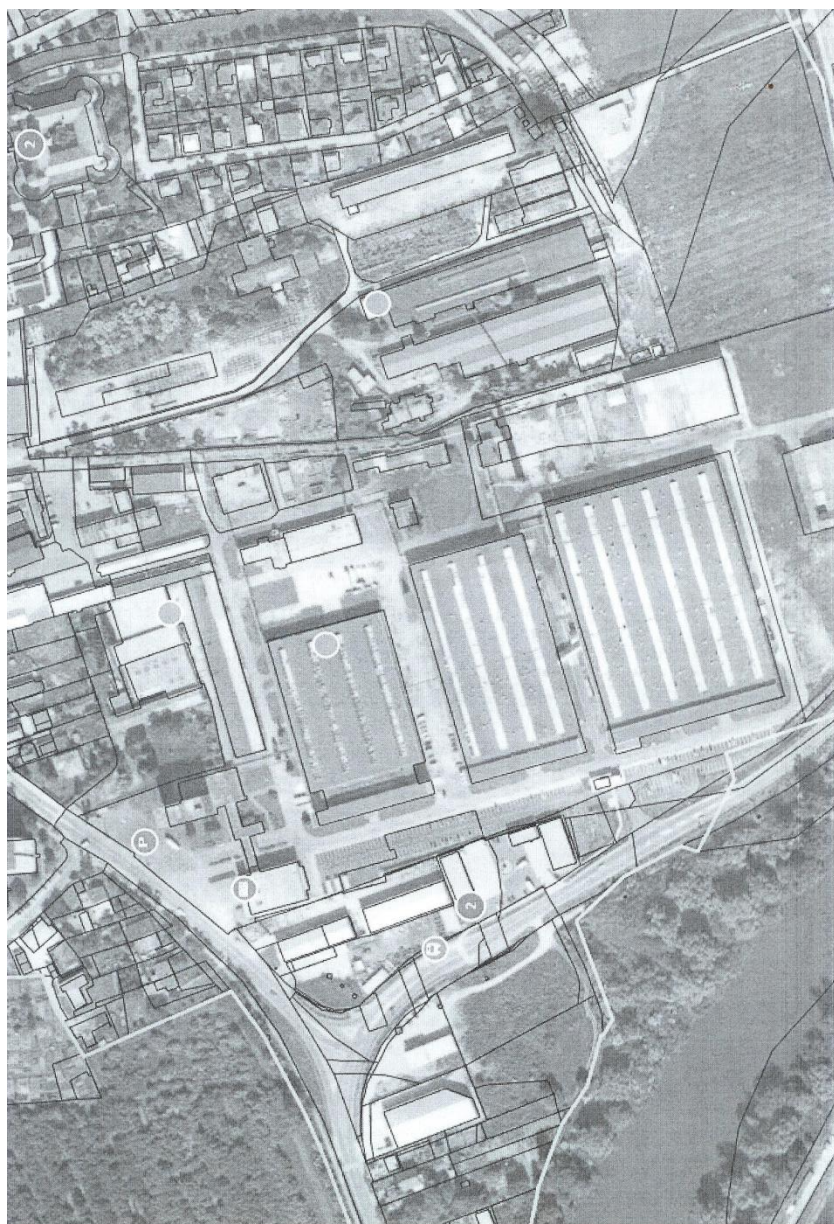
Mestský klub

KINEX Bytča

História firmy

2017

Letecký pohľad na KINEX Bytča

HISTÓRIA

Už v roku 1898 v zámočnickej dielni strojovne parnej pily barónky Popperovej vo Veľkej Bytči začali podnikaví remeselníci vyrábať kovový spotrebný tovar ako napr. -lesnícke mierky, číselné značkovače dreva, kotlíky. Neskôr začali s výrobou kovových umývadiel, kovových toaletných stolíkov, jednoduchých kovových postelí, záhradných altánkov ako i kovových stoličiek.

V tomto období tu pracovalo 24 robotníkov, z toho 16 kvalifikovaných remeselníkov. V roku 1906 bola táto činnosť legalizovaná založením firmy Považský železopriemysel, účastinná spoločnosť Veľká Bytča so základným kapitálom stotisíc korún rakúsko-uhorských. Zakladatelia v počte 18 boli všetci židovského pôvodu.

Stanovy založenej spoločnosti obsahovali predmet činnosti, a to výrobu a predaj železného a mosadzného nábytku, železných pecí a merných nástrojov. Zo 43 schválených článkov Stanov spoločnosti nebolo v texte článkov ani vyslovené slovo robotník, jeho práva, pracovná doba, hodinová mzda, ochrana bezpečnosti práce a iné sociálno-pracovné práva.

Ako -triedny rozpor obsahu Stanov je najmä to, že text schválených Stanov zaručoval účastinárom spoločnosti neobmedzenú právomoc v rozhodovaní o robotníkoch a takéto znenie Stanov schvaľovala z úradnej moci i Trenčianska kráľovská sédria.

Vedenie firmy v snahe skvalitňovať a zvyšovať výrobu, pozývalo do podniku cudzích remeselníkov z Rakúska, Rumunska, Srbska a Českých Sudiet. Táto akcia prispela k zveľadeniu rozvoja výroby, miestni robotníci a remeselníci sa zdokonaľovali v nových remeslách, avšak po stránke národnostnej, politickej a sociálnej nastávali problémy, pretože cudzí remeselníci boli privilegovanou

kastou medzi robotníkmi, k čomu prispievala i jazyková bariéra. Tieto problémy a konflikty sa však postupne odstraňovali a pracovný viac národnostný kolektív sa politicky stmeloval a triedne uvedomoval.

Už 21. 7. 1912 došlo k výbuchu nespokojnosti, keď robotníci začali štrajkom uplatňovať svoje prirodzené práva. Na tento štrajk doplatilo 16 robotníkov okamžitým prepustením. Pevnou solidaritou robotníkov sa však dosiahlo to, že vedenie továrne bolo prinútené prijať všetkých 16 prepustených znovu do práce. V decembri r. 1912 vedenie firmy zvýšilo dennú mzdu len kvalifikovaným robotníkom o 40 až 60 grajciarov, aby neodchádzali z firmy. V rokoch 1912 - 1913 pracovala továreň pri maximálnom využití kapacity na výrobu vojenských skladacích postelí a vojenských (sanitných) operačných stolov a ich vybavenia.

Prvá svetová vojna narušila hospodársku prosperitu firmy Považský železopriemysel v Bytči, keď v r. 1915 sa výroba takmer zastavila. Veľmi ťažké začiatky prežívala továreň po skončení 1. svetovej vojny v roku 1918. Účastinná spoločnosť bola bez akýchkoľvek finančných prostriedkov. Z frontu sa nevrátili mnohí pracovníci, z nich najmä vynikajúci remeselníci.

Zásluhou obetavých robotníkov podarilo sa v roku 1919 oživiť výrobu. V tomto období pracovalo v továrni len 23 zamestnancov.

Avšak nedostatok materiálu a odborníkov znemožňoval rentabilnosť vo výrobe. Prejavili sa však následky vojny. Stará účastinná spoločnosť sa prakticky rozpadla a v auguste 1920 valné zhromaždenie vyhlásilo likvidáciu spoločnosti. Do septembra 1921 na základe energického a obchodného úsilia majiteľov spoločnosti a obetavosti robotníkov sa podarilo zastaviť likvidáciu spoločnosti.

Za posledné dva obchodné roky t.j. od 1. júla 1919 do 30. júna 1921, vyrobila firma Považský železopriemysel vo Veľkej Bytči výrobky v cene 1 755 000 Kč a z toho v hodnote 1 700 000 Kč i odpredala. Za obdobie dvoch obchodných rokov vyplatila firma

robotníkom 240 000 Kč miezd. Účastinná spoločnosť zároveň zvyšuje účastinársky kapitál na 200 000 Kč.

V roku 1921 - 1922 pracuje vo firme už 79 robotníkov. Krízové vplyvy i trhy postihujú výrobu i odbyt, začína prepúšťanie. V roku 1922 prepúšťa firma od septembra do decembra 13 robotníkov. Firma z dôvodov lepšej rentability navrhla presťahovanie výroby do blízkej Žiliny, kde v blízkosti železničnej stanice odkúpila výhodný pozemok a budovu. Táto udalosť, veľmi depresívne zapôsobila na robotníkov továrne. V auguste r. 1924 došlo k úplnému štrajku 56 robotníkov. Štrajk trval takmer 1 mesiac. Motívom štrajku bolo uchovanie nábytkovej továrne vo Veľkej Bytči, zvýšenie robotníckych miezd, hlavne pre nekvalifikovaných robotníkov a skrátenie pracovného času.

V priebehu štrajku veľa robotníkov odchádza z továrne za prácou inde, ďalšia časť, ktorá tvorila jadro štrajkujúcich, bola prepustená. Táto neočakávaná udalosť však katastrofálne ovplyvnila obchodný rok, pretože štrajk vypukol v čase najvyššej výrobnjej a obchodnej konjunktúry na začiatku obchodného roku v letnom období. Organizátormi podľa informačnej služby politických a policajných orgánov na Slovensku bol sociálnodemokratický tajomník z Bratislavy a priamym organizátorom štrajku v továrni bol robotník - natierač Alexander Jelínek, ktorý i vybavoval podporu pre štrajkujúcich od Medzinárodného odborového zväzu. Vedenie továrne muselo po štrajku získavať chýbajúcich odborníkov z Viedne a ostatných z blízkeho okolia. Likvidácia továrne na kovový nábytok vo Veľkej Bytči a presťahovanie do Žiliny prestalo byť aktuálne a v ďalších rokoch firma dosahovala prosperitu.

Treba však zdôrazniť, že v okrese Veľká Bytča v 20-ich a 30-ich rokoch bola permanentná nezamestnanosť továrenských i poľnohospodárskych robotníkov, čo ovplyvňovalo i poslušnosť a trpezlivosť tých pracujúcich, ktorí mali šťastie byť zamestnaní alebo čiastočne zamestnaní.

Hospodárska konjunktúra v rokoch 1924 - 1928 priniesla čiastočné oživenie priemyslu a tým i zníženie nezamestnanosti. Konsolidácia hospodárstva mala len dočasný charakter a ani v tomto období nebola plná zamestnanosť. Naďalej panovala vo veľkej miere nezamestnanosť. Stále odchádzajú transporty robotníkov do cudziny. Okrem oficiálneho počtu nezamestnaných bol značný počet takých, ktorým sa štátna podpora vyplácala. Obmedzovanie podpôr v nezamestnanosti dokumentuje i nariadenie Slovenského oddelenia Ministerstva sociálnej starostlivosti z mája 1924, v ktorom sa žiada, aby štátna správa postupovala prísne pri priznávaní podpôr v nezamestnanosti a v žiadnom prípade sa nevydávali priaznivé rozhodnutia, pokiaľ žiadateľ dostatočne jednoznačne a bezpečne nepreukázal, že si nemohol zabezpečiť zamestnanie v akomkoľvek odbore.

V roku 1924 naďalej nepracovali, alebo pracovali s obmedzením. parné píly a zápalkáreň vo Veľkej Bytči.

Firma Považský železiarstvo a hutníctvo v Bratislave na znak konsolidácie a prosperity zvýšila v januári 1926 akciovú hodnotu na 1 milión Kč, 2500 kusov akcií po 400,- Kč, zvyšuje výrobu a odbyt a majitelia akcií poberajú vyššie dividendy.

V roku 1932 firma zrušila starý firemný názov a registruje sa pod firemným názvom "KOV", akciová spoločnosť, Veľká Bytča.

V roku 1932 vyrába firma z mosadze 2/3 výrobkov.

V roku 1934 pre nedostatok mosadzných polotovarov prechádza tiež na výrobu oceľového nábytku, realizuje modernú galvanizovňu. Realizáciou tejto novej technológie sa zvyšuje produktivita práce, znižujú sa ceny a dosahuje sa schopnosť vyššej konkurencie. V tomto období do popredia vystupuje výroba koľajnicových a guľových garníží.

Roky 1935 - 1936, obdobie po nástupe fašizmu v Nemecku, začínajú poznamenávať i vlastnícke a majetkové vzťahy firmu "KOV" akciová spoločnosť.

Maloburžoázia a podnikatelia mesta Veľká Bytča takticky skupovali akcie firmy, vytlačali z vlastníckych pozícií židovských akcionárov.

Na valnom zhromaždení firmy "KOV" a.s. Bytča, dňom 11. novembra 1936 boli prvýkrát po 30 rokoch od založenia firmy dosadení do správnej rady z 5 členov už len 2 židia a predsedom správnej rady sa stal tiež prvýkrát príslušník slovenskej buržoázie.

Fotografia z roku 1942.

Horný rad zľava: Dr. Dušan Pokorný, Martin Kun, Jozef Hromec a František Vallo. **Dolný rad zľava:** Pani Hromcová, syn Ivan Hromec a Blažena Vallová.

Zvláštnosťou bolo, že firma "KOV" akciová spoločnosť nebola právne arizovaná ako židovský majetok. Pri voľbe správnej rady a dozorného výboru vo februári 1939 bolo úradne použité vládne nariadenie č.265/1938 Zb. zákona z 8. 11. 1938. Týmto nariadením z hľadiska mimoriadnych hospodárskych pomerov spôsobených stavom brannej pohotovosti štátu, alebo obsadením niektorých území štátu cudzou mocou alebo z dôvodov verejného záujmu sa vylúčili kandidáti židovského pôvodu zo správnej rady a

dozorného výboru. Už pred voľbou správnej rady a dozorného výboru neboli kandidáti židovského pôvodu od Okresného úradu schválení. Toto použité vládne uznesenie, akoby predvídalo a pripravovalo rozklad hospodárskych a mocenských pomerov už sčasti okupovanej Československej republiky po mníchovskom diktáte.

Roky 1939 až 1943 boli azda najvýznamnejším obdobím v doterajšom vývoji firmy "KOV" akciová spoločnosť, pretože výroba kovového nábytku a kovových garníži sa presťahovala z dočasných prenajatých výrobných priestorov z parnej píly do prenajatých nových priestorov a potom odkúpených do vlastníctva firmy.

**Prokurista firmy KOV a.s. František Vallo
v rokoch 1938 - 1946**

Zamestnanci firmy KOV a.s. v roku 1939

Dňa 26. 9. 1945 bola uvalená na firmu "KOV" akciový spoločnosť národná správa, pretože zamestnávala viac ako 50 zamestnancov. Posledné valné zhromaždenie uskutočnila firma v decembri 1946, keď predtým vyzvala Závodný výbor ROH, aby do správnej rady a dozorného výboru navrhol dvoch robotníckych zástupcov. Robotníci však odmietli spolupracovať s účastinármi, pretože národná správa spĺňala už požiadavky robotníckej triedy na postupné znárodňovanie.

1. 1. 1948 bola znárodnená firma "KOV" akciová spoločnosť Veľká Bytča a jej majetková podstata bola začlenená do národného podniku Považské strojárne Považská Bystrica.

164
L. 1111 1958/13.
56

Soznam deponovaných účastín
firmy Kov akc.spol. ,Veľká Bytča pre XXVIII.riadne
valné zhromaždenie, ktoré sa koná 14. októbra 1943.
v miestnostiach firmy vo Veľkej Bytči.

Uschovateľ, resp. zastupuje :	Počet účastín	Počet hlasov
1./ riad. Vladimír Štefánik, Predmier vlastných	101	10
2./ Dr. Dušan ě Pokorný, Veľ. Bytča vlastných	120	
zastupuje: prok. Fr. Vallo	402	
Dr. Suchána	10	
Dr. Šurláka	10	
Jng. Chrapka	100	
Voj. Pallaghého	5	
Robotníci: Karol Bacony	3	
Blažej Kremen	3	
Lad. Papánek	3	
Lad. Felcán	2	
Mat. Greguš	2	
Lad. Chrenko	2	
peter Koblúšek	2	
Pavel Koblúšek	1	
Ján Kukučka	1	
Teod. Beniček	1	
Frant. Včelko	1	
Ján Michálek	1	
Gašp. Višnovský	1	
Ján Majko	1	
Jakub Mako	2	
P. Kasagrandá	2	
Ján Omeškal	2	
Štefan Papánek	2	
Peter Šamaj	1	
Pavel Šotník	2	
Jozef Buday	2	
Štefan Makyna	1	
Štefan Urban	1	
Úradníci: Jozef Pavlík, Malá Bytča	73	
Jozef Matúšek, Veľ. Bytča	10	
Joz. Pálffyova " "	15	
M. Badíková " "	10	
	794	79
3./ Dr. Ľudovít Horánsky, Veľká Bytča vlast.	121	
zastupuje: E. Honza, Veľ. Bytča	10	
Dr. J. Malobický	10	
	141	14
4./ riad. Štefan Jánošík, Veľká Bytča vlast.	120	
zastupuje: M. Jánošíková, V. Bytča	50	
Št. Ľurný " "	10	
	160	18
5./ dp. Štefan Fr. Fundárek, Veľ. Bytča	10	
zastupuje: Jana Felganová, V. Bytča	2	
R. Kamas, Žilina	10	
Joz. Kasagrandá, Hliník	4	
	26	2
6./ Viktor Matiašovič, Veľ. Bytča	10	
	1	
celkom	1252	124

Zoznam deponovaných účastín firmy KOV a.s. Veľká Bytča, riadne valné zhromaždenie, ktoré sa konalo 14. októbra 1943

1830.

VYHLÁŠKA
ministra průmyslu
ze dne 29. července 1948.

Firm 5122/48
74 85

78
212

o začlenění znárodněných podniků do Považských strojární, národního podniku.

A. Podle § 12 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb. o znárodnění dolu a některých průmyslových podniků ve znění článku II zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků, začlenějí v dohodě s ministrem financí a po slyšení pověřence průmyslu, obchodu a financí ke dni 1. ledna 1948 majetkové podstaty znárodněných podniků:

1. Karel Čapek, továrna na rysovací, Neratovice III, se sídlem v Byškovcích, spr. okr. Mělník,
2. František Čermák, Praha VIII, Na Košince 106,
3. Eme, Emanuel Mercl a spol., se sídlem v Turčianskom Svätom Martine,
4. Indukta, elektrotechnická továrna, Ing. Štefan Šimora a Anton Švančár, Žilina, se sídlem v Žiline,
5. J. Jindra, se sídlem v Parníku čp. 237, spr. okr. Lanškroun,
6. Kov, akc. spol., Velká Bytča, se sídlem v Bytči,
7. A. Lorenz, jemná mechanika, se sídlem v Dobrušce,
8. Massi, společnost s r.o., se sídlem v Reichenbachu (Německo), vedlejší závod v Chobu,
9. Parní a vodní armatury, slévárna kovů, Fr. Zicha, společnost s r.o. v Hostivicích, spr. okr. Kladno,
10. Pražská metallurgie, společnost s ručením omezeným v Praze, se sídlem v Praze VII, Dělnická 17,
11. V. Štefl, se sídlem v České Trebové, spr. okr. Lanškroun,
12. "Remeš a spol.", komanditní společnost, se sídlem v Praze XI, Kollárovo nám. 4,

vesměs v rozsahu jejich znárodnění, do Považských strojární, národního podniku.

B. Považské strojárny, národní podnik, vstupují dnem 1. ledna 1948 v závazky znárodněných podniků uvedených v odstavci A.

C. O čistou hodnotu majetkových podstat znárodněných podniků uvedených v odstavci A se ke dni 1. ledna 1948 zvyšují kmenové jmění Považských strojární, národního podniku, jejichž zřízení bylo uvořejněno vyhláškou ministra průmyslu ze dne 7. března 1946, č. 1324 Ú.l. I a č. 1115 Ú.v.

Ministr:
Kliment v.r.

Tento návrh souhlasí s hotovaným odpisem s přihlédnutím k dotčenému návrhu hotovanému na základě opatření ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 7. března 1946, č. 1324 Ú.l. I a č. 1115 Ú.v.

SÚDNI KANCELÁŘKA OKRESNÉHO SÚDU
v Považskej Bystrici dňa 1. 10. OKT. 1948

pol
h.l. akt. taj.
J 1766

Vyhláška ministra průmyslu ze dne 29. července 1948

Poverenictvo priemyslu a obchodu v Bratislave

Cis. I/6-9400/2-48.

Bratislava, dňa 3. marca 1949.

Predmet: ~~Právné~~ národnej správy.

OKRESNÝ SÚD V ŽILINE

VÝMER

DOŠLO 14. V. 1949.

hod. ....

1918 / 49
P. IX. 1062.

Poverenictvo priemyslu a obchodu v Bratislave zrušuje

88

národnú správu

na v podniku "K o v" ako spol. v Bytči, uvalení výmerom zo dňa 12. IX. 1947, č. III/1-26/10-1947 a osvedčava Petra Kratochvíla z funkcie národnej správy.

* a za národného správcu menuje

Dôvody: Predmetný podnik bol znárodnený vyhl. č. 1768-146/48 Č. l. z. s. a zariadený vyhl. č. 1830-146/48 Ú. l. do Považských strojární, n.p., preto bolo treba rozhodnúť, ako je v oznámení tohoto výmeru uvedené.

Národný správca je povinný pri vykonávaní svojej funkcie presne zachovávať všetky zákonné ustanovenia, najmä ustanovenia č. 50/1945 Sb. n. SNR ako aj všetky smernice vydané pre národných správcov Poverenictvom priemyslu a obchodu. Proti tomuto rozhodnutiu sa sťažnosť na Najvyšší správny súd neprípúšťa podľa § 23 nariadenia SNR č. 50/1945 Sb. nar. SNR o národnej správe.

O tom sa upovedomujú :

1. Poverenictvo priemyslu a obchodu, ~~obchod~~ v Bratislave.
2. Daňová správa v Žiline,
3. Daňový úrad v Bytči,
4. Okresný súd ako pozemknohľadný v Bytči, aby podľa § 74 nar. č. 50/1945 Sb. nar. SNR previedol zápis poznámky národnej správy v pozemkových knihách. Za tým účelom sa žiada správca, aby vstúpil do styku s príslušným súdom a bol nápomocný pri zistení pozemknohľadných telies.
5. Krajský súd — firemný register v Trenčíne,
6. Okresný národný výbor v Bytči,
7. Miestny národný výbor v Bytči, aby poslal zástupcu na prevzatie správy a inventára.
8. Obchodná a priemyselná komora v ...
9. Slovenská revízia dôvernica spoločnosť v Bratislave.
10. Majiteľ, držiteľ a nájomca majetku Kov, ako spol. Bytča, Peter Kratochvíl, Bytča,
11. Národný (i) správca (ovia) ...
12. Národný (i) správca (ovia) Slov. n.p., Bratislava, Rooseveltova 4.

Za poverenika :
Ing. B. Šolc v.r.

Výmer

Majetková podstata firmy bola dočasnom začlenená do národného podniku Považské strojárne, neskôr do národného podniku Presná mechanika, Stará Turá. V roku 1953 je založený národný podnik Mechanika Bytča.

Hlavnou výrobnou náplňou bola meracia technika, rysovacie prístroje, kružidlá, rysovacie súpravy a špeciálna vojenská technika. V období dvojručného plánu, prvých budovateľských päťročnic boli uskutočnené presuny výrobných programov od roku 1946 do výrobných priestorov znárodnených firiem v Bytči. Tak napr. uskutočnil sa presun výrobného programu z konfiškovaného podniku MÄSSI Cheb. Bolí to výrobky dôležité pre všetky odvetvia národného hospodárstva z odboru meradiel a zariadení na meranie presných veličín.

Výroba rysovacích prístrojov pre konštruktérov a projektantov bolo presunutá do národného podniku Mechanika Bytča taktiež z konfiškovanej firmy MÄSSI Cheb.

S presunom priemyselnej výroby prišli do Bytče i odborní pracovníci z českých zemí, ktorí poskytovali neoceniteľné skúsenosti vo výrobe presnej mechaniky.

Mechanika n. p. Bytča, patrila pod Kovopriemyslové podniky, združenie národných podnikov Praha.

Po územnej reorganizácii v roku 1960 bol pričlenený pod národný podnik Závody Jána Švermu z Brna v ministerstve všeobecného strojárstva. Podnik prijal nový firemný názov „KINEX" národný podnik Bytča. Náplň výroby sa rozšírila o náhradné diely na traktory olejové a vodné čerpadlá, tiež sa vyrábali aj športové zbrane. I keď podnik plnil sústavne národohospodársky plán, bol v rámci pripravovanej špecializácii národného hospodárstva navrhovaný ústrednými politickými a štátnymi orgánmi k likvidácii.

Jednotlivé odbory mali byť delimitované z národného podniku KINEX do iných podnikov, ktoré mali gesciu týchto výrobných odborov. Podnik zostal bez perspektívy, hoci mal solídnu

technicko-výrobnú základňu s obetavým a už vyspelým kolektívom robotníkov a technikov. Vo Výrobno-hospodárskej jednotke Závody Jána Švermu Brno hľadali spôsob ako pomôcť národnému podniku KINEX a to výrobou presných písacích strojov „CONSUL“.

K realizácii tohto zámeru už nedošlo.

Dňom 1. 7. 1965 bol národný podnik KINEX začlenený do trustu závodov na výrobu ložísk s generálnym riaditeľstvom v Považskej Bystrici. Pre podnik bola určená výroba jednoradových radiálnych guľkových ložísk 160-200 mm a 201-270 mm delimitáciou v dvoch etapách z národného podniku ZVL Skalica. Pre výrobu ložísk bola vypracovaná investičná úloha a dňa 10. 10. 1966 generálny riaditeľ trustu ZVL slávnostne položil základný kameň k modernizácii podniku. V roku 1967 sa vyrobili prvé ložiská v improvizovaných výrobných priestoroch a v roku 1968 už v nových výrobných priestoroch.

V roku 1968 preberá na seba už n. p. ZVL KINEX najťažšiu úlohu v histórii podniku a to výrobu špeciálnych dvojradových guľkových ložísk pre textilné stroje. V IV. štvrtroku 1968 si podnik už osvojil prvý druh dvoj radového guľkového ložiska pre textilný dopriadavaci bezvretenový stroj s vrcholnými technickými parametrami v tej dobe.

Investičný rozvoj podniku trval ďalej. Vystavali sa ďalšie výrobné haly, administratívna budova so všeobecnou lekárskou ambulanciou. V sociálnom rozvoji podniku pribudla podniková chata, nová jedáleň s kuchyňou, materské škôlky a jasle.

V roku 1980 na návrh generálneho riaditeľa preberá národný podnik ZVL Bytča významnú národohospodársku zmluvnú úlohu vyrábať a dodávať pre národný podnik Závody ťažkého strojárstva v Dubnici nad Váhom axiálne hydrostatické prevodníky ako dôležitú kooperáciu pre plnenie licenčnej zmluvy medzi národným podnikom ZŤS Dubnica nad Váhom a firmou SAUER v Nemeckej spolkovej republike.

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

ÚRAD PRO VYNÁLEZY A OBJEVY V PRAZE

AUTORSKÉ OSVĚDČENÍ

ČÍSLO 190752

ÚRAD PRO VYNÁLEZY A OBJEVY V PRAZE
UDELIL PODLE § 37, ODSŤ. 1 ZÁKONA
C. 84/1972 SB. AUTORSKÉ OSVĚDČENÍ
NA VYNÁLEZ, JEHOZ POPIS JE PŘIPOJEN.
AUTOR VYNÁLEZU:

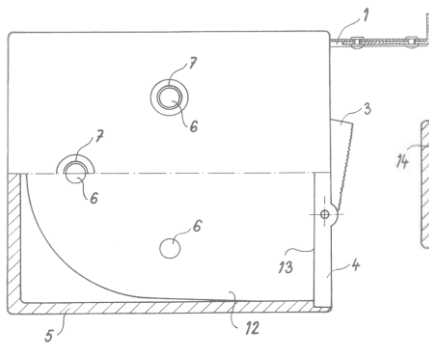
Jozef Paciga, Bytča
Jaroslav Kasagranda, Bytča

AUTORSKÉ OSVĚDČENÍ BYLO ZAPSANO
DO REJSTRIKU VYNÁLEZŮ POD SHORA
UVEDENÝM ČÍSLEM.
VYNÁLEZ JE NÁRODNÍM MAJETKEM.
STÁT MÁ PRAVO VYUŽÍVAT A POVINNOST
PEČOVAT O CO NEJSÍRSÍ VYUŽÍVÁNÍ
VYNÁLEZU (§ 6 ZÁKONA C. 84/1972 SB.).

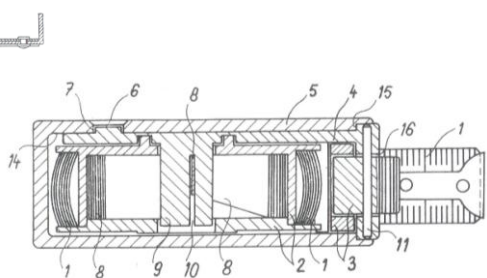
PŘIHLÁŠKA VYNÁLEZU PV 3146-76

PŘEDSEDA

V PRAZE 17. března 1982

Obr. 3

Obr. 4

Autorské osvědčení k vynálezu - Meracie pásmo

ÚŘAD PRO VYNÁLEZY
A OBJEVY

POPIS VYNÁLEZU K AUTORSKÉMU OSVEDČENIU

190871

(11) (B1)

(51) Int. Cl. 2 G 01 B 3/08

(61)
(23) Vystavná priorita
(22) Prihlásené 24 02 77
(21) PV 121E-77

(40) Zverejnené 15 09 78
(45) Vydané 15 12 81

(75)
Autor vynálezu JOZEF FACIGA a JAROSLAV KASAGIANDÁ, BYTČA

(54) Meračské pásmo

Predmetom vynálezu je meračské pásmo, ktoré má púzdra zhotovené a montované novým spôsobom. Meračské pásmo sa používa ako stáčacie dĺžkové meračlo na meranie vzdialeností napríklad pri geodeticko - topografických prácach, staviteľských prácach a pri montážnych prácach v strojárstve.

Doteraz vyrábané meračské pásma majú púzdra zhotovené z niekoľkých častí, ktoré sú vzájomne spojené skrutkami, lepením, šitím, nitmi a pod., ich navijací mechanizmus je upevnený skrutkami, poistnými krúžkami, alebo podobným spojovacím materiálom a sklopená klučka navijacieho mechanizmu býva zaistená pružinou. Takto zhotovené meračské pásma majú nevýhody v tom, že sú zložité, ich montáž je zdĺhavá, obtiažna a málo ekonomická.

Meračské pásmo podľa vynálezu odstraňuje uvedené nedostatky známych meračských pásiem. Jeho podstatou je merací pás s navijacím bubnom uložený v púzdra zhotovenom z dvoch do seba zasunutých častí, ktoré pružnosťou materiálu a predpätím spôsobeným tvarom jednej časti proti časti druhej spoločne s výstupkom, alebo výstupkami v jednej časti a otvorom alebo otvormi, či prehĺbeninami v druhej časti tvoria, po zasunutí do

190 871

Popis vynálezu - Meracieho pásma

Jaroslav Kasagranda

Výrobný program od r. 1953 po súčasnú dobu prešiel významnými štrukturálnymi a inovačnými procesmi. Výrobný program štátneho podniku KINEX Bytča je monopolným programom v ČSFR. Výrobou a odbytom špeciálnych dvoj radových guľkových ložísk pre textilné strojárstvo a ich konštrukčnou aplikáciou sa štátny podnik zaraďuje medzi najvýznamnejších a najväčších výrobcov na svete.

Predseda MsNV Barcalík, riaditeľ ZVL Kinex Bytča Miroslav Slaninka a Tokár

SÚČASNOSŤ

V súčasnosti sa podnik zameriava hlavne na výrobu ložísk. Podnik vyrába v 60-tych modifikáciách jednoriadkové ložiská s priemerom od 120-270 mm. Najperspektívnejším výrobným programom je však výroba špeciálnych dvojradových guľkových ložísk, ktoré sa využívajú v troch oblastiach. Trinásť druhov týchto ložísk vyrába podnik pre textilné bezvretenové dopriadacie stroje. Svoje využitie majú vo vodných čerpadlách pre osobné automobily Škoda FAVORIT a LADA. Pre podnik na výrobu bicyklov ESKA Cheb, ale aj na vývoz dodáva valivé uloženie pre stredy bicyklov. Okrem výroby guľkových ložísk má podnik ešte 5 výrobných odborov. Vyrába hydrostatické prevodníky pre výrobu cestných a stavebných strojov, kancelárske stroje a zariadenia, rysovacie prístroje A0 a A1. Taktiež vyrába aj zariadenia meracej techniky ako sú uholníky, oceľové meradlá, pásma a metre, lesnícke priemery, magnetické stojany, presné vodováhy, kružidlá a hmatadlá, rysovacie súpravy.

V programe výroby podniku sú aj elektrotepelné zariadenia, jednoúčelové stroje a zariadenia.

ÚROVEŇ KVALITY A OBCHODNÍ PARTNERI

Kvalita valivých ložísk je zabezpečovaná od vstupných materiálov dôslednou kontrolou ich kvality v priebehu výroby a konečnou kontrolou valivých ložísk. Životnosť ložísk je overovaná na skúšobných staniciach vo výrobných podnikoch, výskumných ústavoch aj skúšobných inštitúciách.

Pre mimoriadne použitie sa vykonáva aj homologizácia ložísk pre daný výrobok a simulácia extrémnych podmienok na skúšobných stanicach.

Konštrukcia a výroba špeciálnych dvojradových guľkových ložísk je na svetovej úrovni po stránke kvality i životnosti. Cenove sú prístupné. Výrobky podniku sú vo väčšine parametrov porovnateľné s ložiskami vo svete uznávaných výrobcov, ako je FAG, SKF a INA. V dôsledku konverzie zbrojárskeho priemyslu odberateľ ZŤS Dubnica znížil výrobu hydrostatických prevodníkov, pre ktoré podnik KINEX dodával guľôčkové ložiská. Tento výpadok čiastočne nahrádzajú výrobky, ako sú bicyklové stredy, ložiská vodných púmp na traktory a automobily, indukčný ohrev ložísk.

Pod vplyvom konverzie a rozpadu vnútorného trhu došlo k poklesu výroby jednoradkových guľôčkových ložísk. Podnik má rozpracovaných veľa obchodných prípadov s mnohými krajinami.

Popri tradičných odberateľoch a vývoze cez OMNIU sa stáva rozhodujúcim odberateľom akciová spoločnosť ZVL-ZKL Žilina, ktorá vyváža naše ložiská do 16 štátov. Podnik si tiež hľadá priamych zákazníkov. Zatiaľ uzavrel obchod s Talianskom, USA, Brazíliou a s mnohými ďalšími obchodnými partnermi rokuje.

KINEX A MODERNIZÁCIA RIADENIA

Modernizácia nezasiahla len do výroby, ale aj do administratívy. V roku 1972 vzniklo v štátnom podniku KINEX Bytča výpočtové stredisko pod názvom „Výpočtové stredisko -stredisko strednej mechanizácie“. Pri jeho vzniku bolo vybavené strojmi strednej mechanizácie typu „S0EMTR0N“ a „ASCOTA“. Na týchto strojoch sa pracovalo až do roku 1987.

Vo výpočtovom stredisku sa spracovávali mzdy pre pracovníkov všetkých kategórií „J“ (jednicoví), „R“ (režijní) a „THP“ (technicko-hospodárski pracovníci).

Na strojoch SOEMTRON sa spracovávali pracovné lístky do hrubej mzdy (BRUTTA) a potom na strojoch ASCOTA do čistej mzdy (NETTA). Ďalej sa vo výpočtovom stredisku spracováva materiál - evidencia, sledovanie čerpania jednicového materiálu (do výroby) a režijného materiálu. Z podsystemu sa dajú použiť aj ďalšie informácie - nadnormatívne zásoby, nepohyblivé zásoby (materiál, ktorý sa dlhodobo nečerpá).

Ďalej sa využíva podsystem „REF“ (riadenie ekonomiky financovania):

- výnosy, náklady stredísk
- spracovávanie faktúr
- financovanie a iné.

V roku 1987 sa výpočtové stredisko stalo ozaj výpočtovým dodaním a oživením výpočtového systému rady SMEP (Systém malých elektronických počítačov) typu SM 50-50 a SM 52-11. V roku 1989 sa uskutočnila dodávka a oživenie výkonnejšieho počítača SM 14-20. Od roku 1989 sa využívajú tiež najnovšie personálne počítače:

PC-AT 286 (16 Bitový)

PC-AT 386 Sx (32 Bitový)

Výrobcovia týchto počítačov sú firmy IBM, ESCOM, OLIVETY, MEC. Používanie počítačov tohto typu (personálnych umožňuje presnejšie využívanie všetkých podsystemov.

PaM (Práce a mzdy)

REF (Riadenie ekonomiky a financovania)

MTZ (Materiálno-technické zásobovanie)

OEV (Operatívna evidencia výroby)

Ďalšie podsystemy sa využívajú priamo na jednotlivých hospodárskych strediskách.

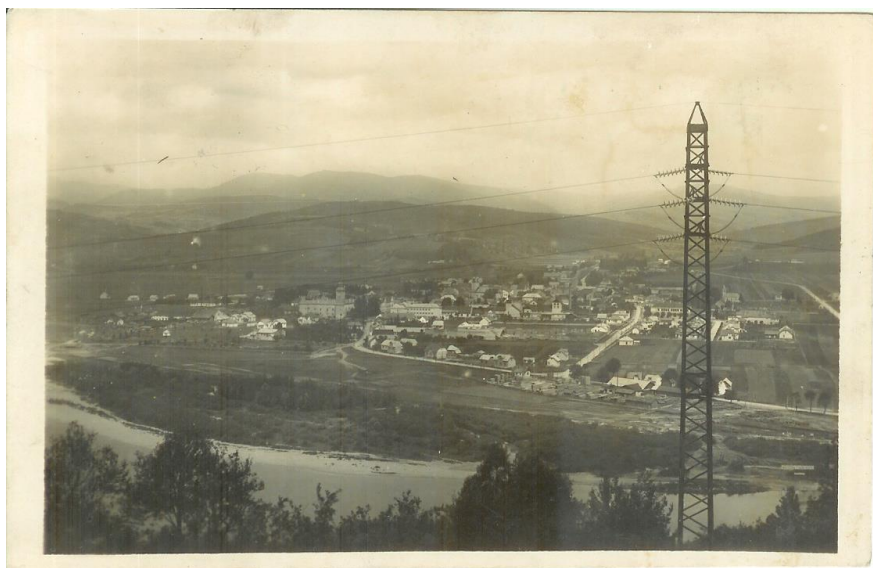
Pre ďalšie zefektívnenie výpočtových prác sa v súčasnej dobe buduje „ počítačová terminálová sieť ” to znamená prepojenie všetkých počítačov v podniku navzájom. Toto prepojenie umožní vstup z

hociktorého počítača v podniku do všetkých podsystémov a ich databázy.

KINEX A NEZAMESTNANOSŤ

Zatiaľ čo mnohé podniky trpia poklesom výroby a nezamestnanosťou, KINEX Bytča zmenou štruktúry, pracnejšou výrobou a vnútornými opatreniami udržal zamestnanosť i plánovaný mzdový vývoj.

Podnik KINEX je najväčším podnikom v Bytči a blízkom okolí. Vedenie podniku si je vedomé toho, že udržanie súčasnej zamestnanosti predstavuje sociálne istoty tisíciam občanov tohto regiónu.

BUDÚCNOSŤ

Podnik čaká veľká zmena a to veľká privatizácia.

Zámerom je previesť podnik do vlastníctva predovšetkým vlastných zamestnancov a ľudí, ktorí sú jeho výsledkami ekonomicky ovplyvňovaní. Preto sa navrhuje 87 % majetku pomocou investičných kupónov a 10 % ponechať ako dočasnú účasť štátu pri 3 % povinnej rezerve na reštitúcie. Účasť štátu je preto, aby sa i touto formou udržali určité prepojenia na ďalšie československé podniky, ku ktorým sa z hľadiska technickej a technologickej príbuznosti ako i zvyšovania predajnosti podnik hlási.

Nezabúda sa ani na reštitúcie, ktoré sa v podniku uplatňujú, i keď nie vo veľkom rozsahu. Podnik do ďalších rokov predpokladá zvýšenú výrobnú, ekonomickú a hlavne obchodnú aktivitu, aby sa dosiahol ročný objem 500 miliónov korún bez poklesu zamestnanosti. Doterajších 1900 pracovníkov si chce udržať. Zmenené podmienky na trhoch si vyžadujú urýchlené dobudovanie vlastného marketingu.

Na to treba ľudí vybavených technickými, ekonomickými, obchodnými, jazykovými znalosťami. KINEX sa bude viac venovať prieskumu trhu, sledovaniu a hodnoteniu konkurencie, prieskumu spokojnosti užívateľov. Do popredia sa dostane strategické plánovanie na úkor operatívneho. Pracovníci sa budú hodnotiť podľa dosahovaných výsledkov. Sústavne sa budú viesť dialógy medzi obchodno-odbytovým, výrobným a technickým útvarom. Treba sústavne sledovať vlastnú výrobu a zavádzať progresívne prvky. Musia sa tiež využiť všetky nové výrobné príležitosti, hodnotiť vlastné možnosti výroby a jej automatizácie. Vo vývoji a inovácii výrobkov sa bude pokračovať v konštrukcii uzlov bicyklov, inovácii výrobkov dvojriadkových guľôčkových ložísk pre otáčky 105 tisíc a 120 tisíc otáčok/min. pripraviť a zhotoviť prototyp oporných valcov

pre textilné dopriadacie stroje pracujúce na princípe nepravého zákrutu. Bude sa pokračovať v zavedení tvarovacieho stroja S-350 pre tvárnenie štvorhranov hriadeľov špeciálnych ložísk rady PLC 76-4.

Klub muzeálnej a galerijnej spoločnosti

Autorsky a redakčne spracovali:

© Katarína Kasagrandová

PhDr. Martin Gácik

Jozef Lulák

Bc. Peter Drábik

Barbora Záhumenská

Vydal Klub muzeálnej a galerijnej spoločnosti v Bytči. Povolil Okresný úrad v Bytči, dňa 12. 12. 2000 pod číslom OÚ 3/2000. Vytlačené bez apretácie.